

RP 233/2001 rd

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen om statsandelar och –understöd åt kommunerna för kostnaderna för brand- och räddningsväsendet

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås att lagen om statsandelar och –understöd åt kommunerna för kostnaderna för brand- och räddningsväsendet (560/1975) kompletteras så att till den fogas hänvisningar till statsunderstödslagen (688/2001), vilken inte annars skall tillämpas på statsandelarna för räddningsväsendet. När statsunderstödslagen trädde i kraft upphävdes procedurbestämmelserna gällande statsandelar för räddningsväsendet utan att motsvarande nya bestämmelser infördes. Det föreslås att till lagen om statsandelar och

–understöd åt kommunerna för kostnaderna för brand- och räddningsväsendet fogas en ny 3 a §, i vilken procedurbestämmelserna för beviljande av statsandelar för räddningsväsendet anges på ett tillräckligt detaljerat sätt. Det föreslås att den i lagen ingående bestämmelsen om ändringssökande inte ändras.

Lagen avses träda i kraft så snart som möjligt efter det att den har antagits och blivit stadfäst.

MOTIVERING

1. Nuläge och föreslagna ändringar

Med stöd av lagen om statsandelar och –understöd åt kommunerna för kostnaderna för brand- och räddningsväsendet betalas till kommunerna statsandel för anläggningskostnaderna för kretsalarmeringscentraler och för betydande kostnader för anskaffande av materiel som behövs för skötseln av kretsalarmeringscentralen och kommunens övriga brand- och räddningsväsende. Med anskaffande av materiel avses i praktiken anskaffning av räddningsbilar. Vidare har statsandel med stöd av lagens 1 § 3 mom. kunnat beviljas för inrättande av ett riksomfattande tele nät eller något annat riksomfattande system. Enligt denna bestämmelse beviljas statsandel för kommunala anskaffningar som hänför sig till det myndighetsradionät som håller på att inrättas. I statsbudgeten för 2001 har för de statsandelar som avses ovan reserverats 23 milj. mk, dvs. något över 4 miljoner euro. På grund av inrättandet av det statliga Nödcen-

tralsverket har nödcentralverksamheten med stöd av lagen om nödcentraler (157/2000) delvis redan överförs och kommer före utgången av 2005 helt att överföras från kommunerna till staten, med undantag för kommunerna inom huvudstadsregionen, dvs. Esbo, Grankulla, Helsingfors, Kyrkslätt, Sjundeå och Vanda. Med stöd av lagen om statsandelar och –understöd åt kommunerna för kostnaderna för brand- och räddningsväsendet, som trädde i kraft 1976, beviljades ursprungligen utgiftsbestämda statsandelar för kretsalarmeringscentralernas drifts- och anläggningskostnader samt statsandelar enligt kommunernas ekonomiska bärkraft för brand- och räddningsväsendets driftskostnader. I och med den statsandelsreform som trädde i kraft 1989 innefattades statsandelen för driftskostnader i den allmänna statsandelen för kommuner, vilken grundar sig på kommunernas invånarantal. Med stöd av lagen beviljades statsandel allttjämt, enligt ett procenttal som bestämdes på grundval av bärkraftsklassificeringen, för anläggnings-

kostnaderna för kretsalarmeringscentraler och för betydande kostnader för anskaffande av materiel som behövdes för skötseln av kretsalarmeringscentralen och kommunens övriga brand- och räddningsväsende. Vid ingången av 1996 frångicks det på bärkraftsklassificering baserade systemet och statsandelsprocentsatsen har från denna tidpunkt bestämts på basis av den per invånare beräknade utjämnade kalkylerade skatteinkomsten. Statsandel beviljades för samma ändamål som förut. År 1998 togs anskaffningar i anslutning till riksomfattande telenät eller andra riksomfattande system in i statsandelssystemet.

Enligt 4 § lagen om statsandelar och -understöd åt kommunerna för kostnaderna för brand- och räddningsväsendet kan ändring sökas i statsbidragsmyndighetens, dvs. länsstyrelsens beslut. Ändring i ett beslut med anledning av ett rättelseyrkande kan sökas genom besvär så som förvaltningsprocesslagen (586/1996) bestämmer. I lagen ingår inte några andra procedurbestämmelser. Statsbidragsmyndigheterna har i övrigt i sina procedurer iakttagit statsrådets beslut om allmänna föreskrifter angående statsbidrag och -understöd (490/1965) jämte ändringar, efter att lagen om statsandelar och -understöd åt kommuner och kommunalförbund (35/1973) upphävdes. Det statsrådsbeslut som nämns ovan upphävdes genom statsunderstödslagen.

Med beaktande av de krav som grundlagen ställer i fråga om god förvaltning, föreslås att på kommunernas statsandelar skall tillämpas de procedurbestämmelser som ingår i statsunderstödslagen. Bestämmelser som är tillämpliga på statsandel finns i 9 och 10 §, 11 § 1,2 och 4 mom., 12 § 1, 2 och 4 mom., 13 § 1-3 mom., 14-21 §, 23 § 1 mom. och 24-28 § samt 30 § statsunderstödslagen.

Det föreslås att på statsandel skall tillämpas bestämmelserna om beviljande och utbetalning: ansökan om statsandel, sökandens skyldighet att lämna uppgifter, innehållet i statsbidragsmyndighetens beslut och utbetalning av statsandel. Med stöd av 9 § statsunderstödslagen skall statsandel sökas skriftligen. Vidare skall myndigheten informera om de omständigheter som hänför sig till ansökan, om detta inte är uppenbart onödigt. Med

stöd av 10 § statsunderstödslagen skall den som ansöker om statsandel lämna myndigheten de riktiga och tillräckliga uppgifter som behövs för avgörandet av ansökan. I detta sammanhang skall också lämnas uppgifter om ändamålet med statsandelen. Om formen för och minimiuppgifterna i ett statsandelsbeslut bestäms med stöd av 11 § 1, 2 och 4 mom. statsunderstödslagen. Enligt bestämmelserna skall myndigheten fatta ett skriftligt beslut av vilket skall framgå åtminstone mottagaren och ändamålet med statsandelen samt beloppet eller beräkningsgrunden för statsandelen. Av statsandelsbeslutet skall dessutom under de förutsättningar som anges i lagen framgå de godtagbara kostnaderna för projektet, statsandelens maximibelopp av totalkostnaderna, inverkan av statsandelstagarens inkomster på statsandelens belopp och användning, användningstid och andra villkor, mottagarens skyldighet att lämna en utredning om användningen av statsandelen och tidpunkten för utredningen samt andra grunder för beviljande och utbetalning av statsandelen och för övervakningen av dess användning. Med stöd av 12 § 1 mom. statsunderstödslagen sker betalningen i en eller flera poster enligt när kostnaderna uppkommer. Statsbidragsmyndigheten kan dock bestämma att statsandelen betalas på grundval av de faktiska kostnaderna. Lagens 12 § 2 mom. möjliggör betalning av förskott och med stöd av 12 § 4 mom. skall mottagaren lämna uppgifter för utbetalningen av statsandelen.

Som tillämpliga bestämmelser föreslås vidare de bestämmelser i statsunderstödslagen som i fråga om statsandelar för kommunernas räddningsväsende gäller användning av statsandel och skyldigheterna för statsandelstagare samt grunderna för dessa. Med stöd av 13 § statsunderstödslagen får statsandel användas endast för ändamål som överensstämmer med statsandelsbeslutet och mottagaren skall iaktta de villkor och begränsningar som uppställts i statsandelsbeslutet. Vidare föreskrivs om användningsändamålet med, begränsningar gällande överlåtelse av och användningstiden för egendom. På basis av 14 § statsunderstödslagen skall statsandelstagaren lämna myndigheten uppgifter för övervakningen av att villkoren i statsandels-

beslutet iaktas och om omständigheter som gäller användning av statsandelen. Statsbidragsmyndigheten skall med stöd av 15 § statsunderstödslagen övervaka användningen av statsandelen. I 16 § statsunderstödslagen bestäms om myndighetens granskningsrätt. Dessutom kan statsbidragsmyndigheten bemyndiga en annan myndighet eller en revisor med i lag föreskriven behörighet att utföra granskningar. Vidare kan även sakkunniga anlitas vid granskningen. På revisorer och sakkunniga tillämpas bestämmelserna om straffrättsligt tjänsteansvar. Vid utförande av granskning är statsandelstagaren enligt 17 § statsunderstödslagen skyldig att lämna uppgifter samt att även i övrigt bistå vid granskningen. I paragrafen föreskrivs dessutom om det sätt på vilket granskningen skall utföras. På basis av 18 § statsunderstödslagen har statsbidragsmyndigheten rätt att få handräckning av andra myndigheter vid utförandet av övervaknings- och granskningsuppgifter. I 19 § statsunderstödslagen föreskrivs om avbrytande av utbetalning, som kan betraktas som en temporär säkerhetsåtgärd. Avsikten är att avbrytande av utbetalning skall kunna komma i fråga om statsandelstagaren inte har lämnat riktiga och tillräckliga uppgifter för utbetalning av statsandelen, om han använder statsandelen för något annat ändamål än det som avses i beslutet eller om han inte iakttar villkoren i beslutet eller den skyldighet att lämna uppgifter som avses i 14 § statsunderstödslagen. Vidare kan utbetalningen avbrytas om grunderna för beviljandet har förändrats väsentligt eller om Europeiska gemenskapens lagstiftning det förutsätter.

I statsunderstödslagen föreskrivs om återbetalning och återkrav av statsunderstöd. I vissa situationer skall statsandelstagaren omfattas av återbetalningsskyldighet och statsbidragsmyndigheten av återkravsskyldighet. Med stöd av 20 § statsunderstödslagen skall statsandelstagaren betala tillbaka en statsandel som han fått på felaktiga grunder, till för stort belopp eller uppenbart utan grund. Skyldighet att återbetala statsandel föreligger också om statsandelen inte kan användas på det sätt som nämns i statsandelsbeslutet. Små statsandelsbelopp behöver inte återbetalas. Om statsbidragsmyndighetens återkravsskyldighet bestäms i 21 § statsunderstödslagen.

Bestämmelsen gäller situationer där statsandelstagaren har underlåtit att fullgöra sin återbetalningsskyldighet enligt 20 § statsunderstödslagen, använt statsandelarna för ett väsentligen annat ändamål än vad de har beviljats för eller lämnat felaktiga eller vilseledande uppgifter eller hemlighållit uppgifter på ett sådant sätt att detta har inverkat på statsandelsbeslutet. Bestämmelsen gäller även sådana med de situationer som avses ovan jämförbara situationer, där bestämmelser eller uppställda villkor väsentligen har överträtts. Enligt 23 § 1 mom. statsunderstödslagen skall en relativ del av värdet av den egendom som motsvarar statsandelen återbetalas.

Den föreslagna laghänvisningen omfattar också bestämmelserna om ränta i statsunderstödslagen. Med stöd av 24 § statsunderstödslagen skall statsandelstagaren på det belopp som återbetalas eller återkrävs betala en ränta enligt 3 § 2 mom. räntelagen (633/1982) ökad med tre procentenheter. Efter den förfallodag som satts ut för återbetalning skall med stöd av 25 § statsunderstödslagen på det belopp som återkrävs betalas en dröjsmålsränta enligt den räntesats som avses i 4 § 3 mom. räntelagen. På basis av 26 § statsunderstödslagen kan statsbidragsmyndigheten i vissa situationer som anges i statsunderstödslagen jämka det återkrävda beloppet jämte räntan. Dessa situationer hänför sig till mottagarens ekonomiska omständigheter, beskaffenheten hos dennes egendom eller andra förändringar i omständigheterna. Av särskilt vägande skäl kan återkrav frångås helt.

Om statsandel har beviljats flera mottagare gemensamt skall mottagarna med stöd av 27 § statsunderstödslagen solidariskt svara för återbetalning av statsandelen. Återkravet skall enligt 28 § statsunderstödslagen verkställas inom en tid av två eller tio år. Statsunderstödslagens 30 § möjliggör att belopp som skall återbetalas eller återkrävas kvittas mot andra statsandelar som beviljas av samma myndighet.

2. Propositionens verkningar

Propositionen har inte några verkningar i fråga om organisation och inte heller några

direkta ekonomiska verkningar, eftersom statsandel kan beviljas inom ramen för statsbudgeten och för ändamål som avses i lagen.

Ändringen av procedurbestämmelserna har inte några verkningar i fråga om antalet ansökningar hos statsbidragsmyndigheten.

3. Samband med annan lagstiftning

Avsikten är att den föreslagna lösningen införs temporärt så, att på grund av lagen om bildande av räddningsområden lagen om räddningsväsendet (561/1999) jämte andra lagar som har samband med den ses över till följd av att systemet ändras. I detta sammanhang kommer statsandelslagen att tas upp till ny granskning.

4. Beredningen av ärendet

Propositionen har beretts som tjänsteuppdrag vid inrikesministeriet. Utlåtanden om propositionen har inbegärts hos finansministeriet, Finlands Kommunförbund och länsstyrelserna. Remissinstanserna har inte i sina utlåtanden haft några anmärkningar gällande propositionen.

5. Ikraftträdande

Lagen föreslås träda i kraft så snart som möjligt efter det att den har antagits.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

Lag

om ändring av lagen om statsandelar och -understöd åt kommunerna för kostnaderna för brand- och räddningsväsendet

I enlighet med riksdagens beslut *fogas* till lagen den 4 juli 1975 om statsandelar och -understöd åt kommunerna för kostnaderna för brand- och räddningsväsendet (560/1975) en ny 3 a § som följer:

3 a §

På de statsandelar som beviljas med stöd av lagen om statsandelar och -understöd åt kommunerna för kostnaderna för brand- och räddningsväsendet tillämpas vad som bestäms i 9 och 10 §, 11 § 1, 2 och 4 mom., 12 § 1, 2 och 4 mom., 13 § 1—3 mom., 14—21 §, 23 § 1 mom., 24—28 § och 30 § statsunderstödslagen (688/2001).

Denna lag träder i kraft den 200 .

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

Helsingfors den 13 december 2001

Republikens President

TARJA HALONEN

Region- och kommunminister *Martti Korhonen*